

Zwarte ratten en hun verleden in Nederland

Het KAD voert overleg met diverse brancheorganisaties waaronder LTO, de Nederlandse Vakbond van Varkenshouders, betrokken gemeenten en dierplaagbestrijders over een gezamenlijke aanpak van de problematiek rond de zwarte rat. Klopt het dat we anno 2006 op agrarische bedrijven méér last hebben van zwarte ratten dan vroeger?

'Orde en netheid in huis, zijn vijanden van rat en muis'
(Afdeling Gewervelde Dieren, PD Wageningen 1954)

1955: EERSTE LANDELIJKE ACTIE

Na een enquête in 1953 onder 75 gemeenten over het vóórkomen van zwarte rat *Rattus rattus* L. op agrarische bedrijven volgt een jaar later een regionale bestrijdingsactie in 64 gemeenten. In 1955 wordt voor het eerst een landelijke bestrijdingsactie gehouden van zwarte ratten. Enkele citaten uit RAT EN MUIS 1955 waarin uitvoerig verslag wordt gedaan.

'Daar nu verreweg de meeste gemeenten in de zwarte rat gebieden, vooral in de provincie Noord-Brabant, beschikken over een goed opgeleide gemeentelijke rattenbestrijder, kan dus deze verdelgingsactie nu inderdaad goed worden georganiseerd. Het publiek in de zwarte rat-gebieden moet worden opgewekt mede te werken aan een algemene actie tegen dit dier in de periode, waarin de schuren nagenoeg leeg zijn, dus ongeveer in de tweede helft juni - eerste helft juli. Er is dan weinig voedsel voor de ratten beschikbaar en men kan in de lege schuren hun loopsporen gemakkelijk vinden.'

Anno 2006 doet het KAD een hernieuwde poging om zwarte ratten op landelijke schaal aan te pakken. Op de breed uitgezette inventarisatie-enquête reageren veel gemeenten, maar opvallend genoeg nauwelijks agrariërs. 'We lossen 't zelf wel op', zegt de gemiddelde agrariër. Maar als in Zeeland op een agrarisch bedrijf een bestrijdingsactie wordt uitgevoerd, worden in 1 week tijd al 120 zwarte ratten gevangen. Ter vergelijking: Tijdens de landelijke bestrijdingsactie van 1955 werden op boerderijen vangensten genoteerd van 200, 300 en wel 500 ratten.

1955: 'BEDENKT DAT:

- een zwarte rat minstens 25 gram graan per dag opeet.
- één rat per jaar dus 9 kg voor zijn rekening neemt.
- 100 zwarte ratten dus bijna één ton graan verorberen.
- naast de voedseldiefstal, de ratten het rieten dak en andere zaken vernielen.
- deze schade en ergernis met een klein beetje zorg en geduld en enkele guldens aan materiaal te voorkomen was.'

Ook in 1990/1991 zijn inventarisaties geweest om de aanwezigheid en overlast van zwarte ratten in kaart te brengen. Uitschieters waren destijds de gemeenten Bergeijk en Gilze en Rijen, waarin respectievelijk 63 en 60 agrarische bedrijven zich meldden met een flinke populatie zwarte ratten. In de gemeente Baarle Nassau werden dat jaar op 16 particuliere adressen zwarte ratten aangetroffen.

CONCLUSIE

Gezamenlijke acties helpen, dat bewijst het verleden. Maar bij gebrek aan een structurele aanpak en overkoepelende coördinatie ziet men het gunstige resultaat na elke groot-schalige bestrijdingsactie (de laatste was in 1993) weer inzakken. Gebieden waarin de zwarte rat hardnekkig aanwezig blijft, zijn vooral Limburg, Noord-Brabant en Zeeland. Ondanks alle voorlichting, blijkt de verspreiding -en dus de bijbehorende schade en doorbesmetting- zeer moeizaam aan te pakken.

Daarom in het volgende nummer van DIERPLAGEN Informatie aandacht voor beruchte veeziekten, de varkenspest en mondenklauwzeer. En hoe effectief is de standaardontzuimingsprocedure als de knaagdierbestrijding achteraf(!) plaatsvindt?

